

Stockholm den 30 april 2021

Remissvar; Ökar skydd och stärkt reglering på den omreglerade marknaden (SOU 2020:77)

Cherry AB ("Cherry", "Bolaget") har via sitt dotterbolag Cherry Casino Sweden Ltd beretts tillfälle att yttra sig över ovan nämnda utredning och dess slutsatser och förslag.

Cherry är ett ägarbolag som investerar i spelbolag som verkar på reglerade marknader. Moderbolaget är svenskt och har varit verksamt via dotterbolag på den svenska spelmarknaden sedan 1963. Cherry äger spelkoncernen ComeOn Group som är en internationell onlinespelsoperatör med ett stort antal varumärken på ett flertal olika marknader. ComeOn har spellicenser i bland annat Sverige, Danmark, Tyskland (Schleswig-Holstein), Polen och på Malta. I Sverige bedriver ComeOn sin verksamhet via ett flertal varumärken med svensk spellicens utfärdad av Spelinspektionen, både för vadhållning och kommersiellt onlinespel, dessa varumärken inkluderar Snabbare, ComeOn, Hajper, Casinostugan och Mobilautomaten. ComeOn är en av de största privata aktörerna på den svenska spelmarknaden och sysselsätter drygt 500 medarbetare, varav ett hundratal arbetar i Sverige. Cherry äger också Yggdrasil Gaming och Highlight Games, vilka är två spelutvecklingskoncerner som tillhandahåller onlinespel till speloperatörerna samt Game Lounge, en koncern som tillhandahåller SEO- och marknadsföringstjänster till bland annat spelmarknaden.

1. Sammanfattning av synpunkter

Sammanfattningsvis önskar Cherry framföra att det är en väl genomarbetad utredning som presenterats och avvägningarna som gjort är välbalanserade mellan olika intressen.

Cherry delar många av de synpunkterna som framförs i branschorganisationerna SPER och BOS remissvar. Cherrys synpunkter på förslagen fokuserar huvudsakligen på de förslagna åtgärderna som Bolaget, i likhet med flertalet andra aktörer och intressenter på marknaden, inte delar utredningens bedömning kring.

Cherrys remissvar och synpunkter är baserade på den information och de förslag som finns tillgängliga i dagsläget. Utredningen saknar en helhetsbedömning över hur samtliga förslag tillsammans kommer påverka den svenska spelmarknaden. Cherry är av uppfattningen att lika villkor bör gälla i branschen oberoende av licenshavare eller tillhandahållen produkt. Det finns en stor sannolikhet att nedan förslag sammantaget ytterligare kommer att stärka den obalans som finns redan idag, bidra till minskad kanalisering, framförallt för onlinecasino, och att konsumentskyddet urholkas ytterligare.

Vidare pågår en parallell utredning av Gunnar Larsson, generaldirektör på Kammarkollegiet, avseende hur olicensierat spel ska förhindras och kanaliseringen räddas samt matchfixing vilken också kommer att innehålla konkreta förslag på förändringar och förbättringar. Cherry, liksom en stor del av spelbranschens andra aktörer, menar att nu aktuella förslag bör inte övervägas förrän den utredningen är klar. Det är i dagsläget inte möjligt att överblicka de sammantagna effekterna av dessa förslag och hur ett genomförande skulle påverka den svenska spelmarknaden.

- ***Svenska Spels anpassning efter omregleringen:*** Ur ett konkurrensperspektiv är det problematiskt att Svenska Spel har möjlighet att använda sig av sitt huvudvarumärke både i monopolverksamheten såväl som i den konkurrensutsatta verksamheten vilket snedvrider konkurrensen och ger Svenska Spel en affärsfördel som övriga licenshavare inte får. Detta kommer bli än mer märkbart om resterande förslag i utredningen går igenom. Cherry delar inte utredningens bedömning i denna del.
- ***Finansiering av idrottsrörelsen efter omregleringen:*** Cherry delar utredningens bedömning och har inga synpunkter till denna.
- ***Åtgärder för att stänga ute olicensierat spel:***
  - *Tillståndskrav för tillhandahållande av spelprogramvara:* Cherry är för förslaget om tillstånd för leverantörer av spelprogramvara. Förslaget bör dock utvecklas och ansvarsfördelningen mellan licenshavararna (operatörerna) och leverantörerna måste tydliggöras.
  - *Förbud mot främjande av spel utan licens:* Cherry har inga synpunkter på förslaget.
  - *Förbud mot att sända reklam för illegalt spel:* Cherry har inga synpunkter på förslaget.
- ***Åtgärder för att minska skadeverkningarna av spel:***
  - *Riskklassificering av spel:* Cherry avstyrker förslaget i sin helhet på de grunder som utvecklas nedan. Cherry delar inte utredningens slutsats om att det finns ett behov att utveckla en modell för riskklassificering av spel som kan användas för att införa restriktioner för vissa högriskspelprodukter. De skadeverkningar som uppstår till följd av problemspelande i samhället är komplexa och kommer inte avhjälpas genom en riskklassificering av spelprodukter, vilket skulle slå mot samtliga konsumenter oavsett om de har problem eller inte. En bättre och mer effektiv väg vore att riskbedöma individer för att finna de konsumenter som är i riskzonen.
  - *Begränsning av marknadsföring:* Cherry avstyrker förslaget i sin helhet på de grunder som utvecklas nedan. Förslaget förefaller snarare vara ett politiskt slag i luften än ett faktiskt försök att minska skadeverkningarna av spel i samhället. Frågan om normaliserande av spel om pengar är mer komplex och berör alla spelprodukter, inte bara så kallade högriskprodukter som omfattas av nu aktuellt förslag.

- *Andra åtgärder för att minska skadeverkningarna av spel:* Cherry delar utredningens bedömning att omsorgsplikten är en av de viktigaste bestämmelserna i spellagen för att minska skadeverkningarna av spel. Spelinspektionen borde redan i ett tidigt skede av omregleringen strävat efter att skapa tydlighet och reglerat hur omsorgsplikten ska uppfyllas i praktiken. Både Cherry och ComeOn har vid flertalet tillfällen inkommit med förslag på åtgärder som på ett praktiskt sätt skulle stärka omsorgsplikten och konsumentskyddet. Dessa förslag har tyvärr inte utretts eller realiserats.
- **Andra åtgärder som kan stärka omregleringen**
  - *Ökad möjlighet att följa utvecklingen på spelmarknaden:* Cherry är i grunden positiv till förslaget om att Spelinspektionen kan förelägga licens- och tillståndshavarna om att tillhandahålla uppgifter om spelets omfattning. Men med reservation för att lagen måste balansera olika intressena; å ena sidan Spelinspektionens behov av uppgifter, och å andra sidan licenshavarnas behov av skydd för affärshemligheter, bland annat inkluderande omsättning per spelprodukt, omsättning per kundsegment m.m.
  - *Ökad flexibilitet i de tekniska kraven:* Cherry delar utredningens bedömning och är för förslaget.
  - *Licensens giltighet vid prövning av förnyad licens:* Cherry delar utredningens bedömning och är för förslaget.
  - *Anpassade regler om bonusar:* Cherry avstyrker förslaget i sin helhet. Det saknas grund för att undanta vissa spelprodukter från förbudet om att erbjuda eller lämna en bonus endast vid det första tillfället en konsument spelar på någon av licenshavarens spel. Bonusbestämmelsen är en konsumentskyddsbestämmelse som kommit till stånd för att minska skadeverkningarna av spel och skydda de mest sårbara konsumenterna. Att vissa spelprodukter skulle undantas från bestämmelsen skulle urvattna den och bidra till normaliserandet av spel om pengar bland barn och unga som i stor utsträckning utsätts för de spelprodukter som nu föreslås ska undantas. Vidare ser Cherry det som problematiskt att vissa spelprodukter redan i förslaget riskklassificeras, trots att en modell för att göra en sådan riskklassificering ännu inte tagits fram.
  - *Lotteri- och kasinoliknande inslag i datorspel:* Cherry har inga synpunkter på förslaget

2. Den svenska spelmarknaden idag

Att svenska konsumenter spelar på den svensk-licensierade marknaden är grunden för ett sunt konsumentskydd och en hållbar spelmarknad, och en av målsättningarna med att införa en svensk spellag. För att säkerställa att målen med spelregleringen ska kunna uppnås måste licenshavarna beredas möjlighet att erbjuda en konkurrenskraftig produkt med bibehållet konsumentskydd.

Målet vid införandet av en svensk spelreglering var en kanaliseringsgrad motsvarande 90%. Det vill säga att 90% av svenska kunders omsättningen på spelmarknaden skulle ske inom licenssystemet. Samtliga licenshavare inom systemet har sökt om och verkar inom systemet på den premissen.

Utveckling går tyvärr stadigt i motsatt riktning. Detta är inte vad de svenska licenshavarna ingick avtal om vid införandet av licenssystemet.

Alla restriktioner som införs på den svenska spelmarknaden bidrar till en minskad kanalisering och därmed ett försvagat konsumentskydd för de svenska kunderna. Det är därför viktigt att göra en sammanlagd analys av vilka effekter nya restriktioner får på konsumentskyddet i sin helhet.

Som Statskontoret konstaterar i sin utvärdering av omregleringen av spelmarknaden, delrapport 4, har kanaliseringen sjunkit från 88 procent år 2019 till 85 procent år 2020 (årsgenomsnitt). Spelinspektionen uppskattade kanaliseringen till mellan 85-87% hösten 2019 medan Copenhagen Economics har uppskattat den till 81-85% våren 2020, Spelinspektionen uppskattade den till 84-86% våren 2020. Spelinspektionen får kvartalsvis statistik från H2GC, som också redovisas till Finansdepartementet. Siffrorna visar att omsättningen hos olicensierade operatörer ökat med nästan 25% under hösten 2020 till följd av de tillfälliga restriktionerna som infördes mot spelbranschen jämfört med innan restriktionerna genomfördes. Redovisade siffror omfattar dock samtliga spelprodukter, både de som erbjuds inom monopolet och de som erbjuds i den konkurrensutsatta delen. Vadhållning på hästar har till exempel en nästan 100% kanalisering medan onlinecasino uppskattas ha en kanaliseringsgrad på mellan 72-78%. Detta innebär att runt 25% av omsättningen på produkten onlinecasino sker utanför licenssystemet. Detta innebär också att de kunderna inte omfattas av det konsumentskydd som det licensierade systemet erbjuder. Onlinecasino har redan idag en kanaliseringsgrad som är långt under målet och långtifrån långsiktigt hållbar.

Samtidigt finns det indikationer på att konsumentskyddet har stärkts efter att spellagen trädde i kraft och licenssystemet infördes i Sverige. Statskontorets utredning pekar på att det finns tecken på att spelproblemen hos befolkningen har minskat och att en minskning även noteras i antalet personer som söker hjälp hos Stödlinjen.

Bilden av att spelproblem kopplas till i huvudsak vissa spelprodukter bekräftas i utredningen av siffror från bland annat hjälporganisationen Stödlinjen. Det ska dock noteras att denna statistik inte ger en korrekt bild då den tas fram med hjälp av information från Stödlinjens självtest. Stora spelbolag och bland annat Svenska Spel har ett eget självtest och länkar därför inte sina kunder till Stödlinjens självtest. Mindre bolag på den konkurrensutsatta marknaden länkar å andra sidan i större utsträckning sina kunder till Stödlinjens självtest vilket också bidrar till att dessa bolags spelprodukter i högre utsträckning uppges som anledning av konsumenterna att ta testet.

3. Åtgärder för att minska skadeverkningarna av spel

Ett gott konsumentskydd måste bestå av riktade och effektiva åtgärder på individnivå som inte äventyrar de licensierade operatörernas konkurrenskraft eller kraftigt försämrar upplevelsen och utbudet hos licenshavarna jämfört med upplevelsen och utbudet på den oreglerade marknaden. Spelberoende är ofta kopplat till andra beroenden och psykisk ohälsa och vissa grupper i samhället är överrepresenterade. Spelproblem och uppkomsten av spelproblem kan inte isoleras till en specifik spelprodukt. Det är därför viktigt att skapa en helhetsbild om varför vissa kunder utvecklar spelproblem, förstå vilka faktorer som påverkar samt vilka riktade åtgärder som kan vidtas för att fånga upp och förebygga att dessa individer hamnar i missbruk.

En viktig del i arbetet med att minska skadeverkningarna av spel är omsorgsplikten. De flesta stora aktörerna jobbar redan idag med spelansvarsmjukvara som analyserar varje spelares spelmönster vilket möjliggör personifierade åtgärder som sker i realtid. En förutsättning för att licenshavarnas spelansvarsmjukvara ska fungera effektivt och ändamålsenligt är att kunder är lojala och långsiktiga,

vilket möjliggör för systemet att samla tillräcklig och essentiell information om varje kund och därmed vidta korrekta och nödvändiga åtgärder för de kunder som behöver det.

En annan förutsättning för att konsumentskyddet ska fungera är att kunderna väljer att spela inom den licensierade marknaden och inte utanför.

a. Riskklassificering av spel (avsnitt 8)

Cherry är, i likhet med bland många andra aktörer och organisationer på spelmarknaden av uppfattningen att den föreslagna riskklassificeringen av spel kommer att försvaga konsumentskyddet och ytterligare sänka kanaliseringsgraden för onlinekasino från redan låga nivåer. Cherry är av uppfattningen att det är konsumenterna som ska riskbedömas inom ramen av licenshavarnas löpande omsorgspliktarbete.

Redan i utredningsuppdraget framgår att utredarna fått i uppdrag att överväga åtgärder som kan vidtas för att minska skadeverkningarna av spel, framförallt kopplat till kasinospel online och spel på värdeautomater. Under utredningens gång har regeringen också fattat beslut om att införa en förordning om tillfälliga spelansvarsåtgärder till följd av spridningen av sjukdomen Covid-19, vars bestämmelser särskilt tar sikte på begränsningar för onlinekasino och värdeautomatspel.

Utredningen menar att det finns ett behov att utveckla en riskklassificering baserad på olika spelprodukters inneboende risk, och att det är möjligt att utifrån spelproduktens uppbyggnad och egenskaper kunna utvärdera konsumenternas risk för att utveckla spelproblem. Spelinspektionen ska, tillsammans med Folkhälsomyndigheten, få i uppdrag att utveckla modellen för riskklassificering av spelprodukter. Syftet med riskklassificeringen uppges vara att dels öka transparensen för spelmarknadens aktörer och konsumenterna kring olika spelformers risknivå, och dels för att resultatet ska kunna användas som underlag för att ta fram föreskrifter om spelansvarsåtgärder samt för framtida lagstiftningsarbete.

Trots att arbetet med riskklassificeringen inte ens påbörjats kan konstateras att regeringen, såväl som Spelinspektionen och Folkhälsomyndigheten, har beslutat vilka spelprodukter som ska klassificeras som låg- respektive högrisk-produkter och dessa framgår tydligt av bland annat förslagen som lämnats i utredningen.

Spelinspektionen framhåller i sitt remissvar att de ställer sig tveksamma till utredningens bedömning om att det finns skäl att ge ett särskilt uppdrag till myndigheten om att ta fram en riskklassificering av spelprodukter. De framhåller vidare att det behöver tydliggöras vad riskklassificeringen konkret syftar till och hur den ska användas i praktiken. Riskklassificeringen är redan idag en naturlig del av inspektionens verksamhet och beaktas i verksamheten, bland annat vid beslut om tillsynsinsatser och vid bedömningen av omsorgsplikten.

Cherry är av uppfattningen att frågan om olika spelprodukters koppling till spelproblem är långt mer komplex än av utredningen får det att framstå. Restriktioner till följd av riskklassificering av produkter riskerar att skapa onaturliga spelbeteenden som försvårar licenshavarnas löpande omsorgspliktarbete och att minska de negativa effekterna av spel.

Restriktionerna som regeringen beslutat om i förordningen om tillfälliga spelansvarsåtgärder till följd av spridningen av sjukdomen Covid-19 är att betraktas som en form av riskklassificering då åtgärderna endast gäller onlinekasino och värdeautomatspel. Många licenshavare har inkommit med starka

synpunkter i sina remissvar om vilka effekter det får på konsumentskyddet när spelare som begränsas väljer att öppna fler spelkonton eller spelar utanför den licensierade marknaden. Detta har bland annat lyfts fram av Svenska Spel som under hösten uppmärksammade problematiken med ökad kundörlighet till följd av den tillfälliga förordningen.

Under förslaget om begränsning av marknadsföring för så kallade högriskprodukter mellan klockan 06.00 och 21.00 framgår att bestämmelsen har till syfte att undvika att spelande på sådana produkter normaliseras för barn och unga. Spelande är inte en fråga om låg- respektive högriskprodukter utan snarare, och i likhet med många andra branscher, en fråga om huruvida spel om pengar är normaliserat eller inte.

En koppling i detta avseende kan göras till alkoholkonsumtion. På 1177.se finns att läsa att det är en kombination av olika saker som gör att någon blir alkoholberoende. Hur länge och hur mycket någon kan dricka utan att utveckla ett beroende är väldigt olika. Vissa kan dricka mycket under flera år utan att utveckla ett beroende. För andra kan ett beroende komma efter kort tid, redan efter ett halvår. Vi vet att grava alkoholister sällan dricker dyra viner för att stilla sitt beroende, dem dricker snarare starkare spritdrycker med en högre alkoholhalt och till ett lägre pris, alternativt produkter med så mycket alkohol som möjligt för pengarna. Smaken är i detta fall av underordnad betydelse. Om man googlar "Vad dricker alkoholister?" kommer det inte upp några svar. Istället får man upp information om riskbruk och alkoholberoende vilka är kopplade till antalet standardglas en person dricker (ett standardglas motsvarar 12 gram alkohol enligt IQ). Anledningen är att frågan är felställd. Det intressanta är inte vilken produkt alkoholisten eller konsumenten i riskgrupp konsumerar, utan snarare hur mycket och hur ofta denne konsumerar och vad det i sin tur får för negativa konsekvenser på den individens liv.

Mot den bakgrunden skulle det te sig märkligt med ett förslag på att riskklassificera alkoholprodukter, och att införa ytterligare restriktioner mot till exempel vodka eller billig starköl jämfört med dyrare viner. Det är inte produkten i sig som behöver regleras, utan individen med beroendeproblematiken eller i riskgrupp för att skapa en beroendeproblematik som behöver hjälp och stöd.

I Sverige lär sig barn och unga från en tidig ålder att spela om pengar, och har gjort så i generationer. Trisskräpet i TV4a:s morgonsoffa och ungdomar som säljer Bingolotter eller familjer som spelar trav på söndagarna som en familjeaktivitet är ett vanligt inslag i uppväxten hos Sveriges barn och unga. Detta normaliserar också spel om pengar. Steget mellan de olika spelprodukterna som erbjuds inom licenssystemet är därefter inte så stort. Denna fråga och dess påverkan på konsumentbeteendet är dock något som tyvärr inte berörs i utredningen.

Frågan om olika regleringar för att minska skadeverkningarna av spel bör därför inte kopplas till specifika spelprodukter och en riskklassificering av dessa utan istället bör omsorgsplikten utvecklas och tydliggöras för att minska skadeverkningarna av spel på individnivå.

Cherry avstyrker därmed förslaget gällande riskklassificering av spel.

b. Begränsningar av marknadsföring (avsnitt 9)

Utredningen har också utrett om ett särskilt måttfullhetskrav ska införas för marknadsföring av spel. Utredningens bedömning är dock att det är för tidigt att göra bedömningen att dagens måttfullhetskrav inte är tillräckligt för att skydda sårbara grupper gällande innehållet i spelreklamen. Cherry har dock noterat att flertalet remissinstanser, däribland Spelinspektionen, menar att ett särskilt

måttfullhetskrav för marknadsföring av spel bör införas redan i närtid. Cherry delar utredningens bedömning och menar att det är för tidigt att utvärdera och dra några slutsatser huruvida ett särskilt måttfullhetskrav kommer att behövas i framtiden och det är lämpligt att rättsutvecklingen på området får ha sin gång. Vidare finns det inte tillräckligt mycket forskning som påvisar på vilket sätt en sådan inskränkning skulle gynna problemspelare eller personer i riskzonen för att bli spelberoende.

Utredningen föreslår ett förbud mot marknadsföring i traditionella kanaler så som radio, TV och strömmad media mellan klockan 06.00-21.00 för så kallade högriskspelprodukter. Syftet med att införa bestämmelsen uppges vara att undvika att spelande på så kallade högriskprodukter normaliseras för barn och unga, samt att personer med spelproblem eller som ligger i riskzonen för problemspelande lockas att spela. Målsättningen är att minskningen av spelreklam ska leda till ett minskat spelande generellt på de allra farligaste spelformerna och en minskning av problemspelet.

Forskning visar att andelen personer som spelar om pengar i förhållande till den totala befolkningen stadigt har minskat från 70% av befolkningen år 2008 till 58% år 2018. Under samma tidsperiod har andelen med spelproblem minskat från 2,2% till 1,3% av den totala befolkningen. Samtidigt spenderade spelbolagen 1,2 miljarder sek på spelreklam år 2008 och 7,4 miljarder sek på spelreklam 2018.¹ I utredningen hänvisas till att drygt tre miljarder sek spenderades på TV reklam av spelbolagen 2019. Detta kan jämföras med att endast 2,8 miljarder hade spenderats på spelreklam i all traditionell media per sista oktober 2020. Trenden är nedåtgående och har varit så sedan omregleringen trädde ikraft. Den nedåtgående trenden har eskalerat under 2020, troligtvis delvis till följd av coronapandemin och de tillfälliga restriktionerna som infördes på spelmarknaden. Det konstateras samtidigt att marknadsföringsinvesteringarna i andra, icke traditionella, kanaler under samma tidperiod ökat. På grund av detta konstateras i utredningen att det inte går att dra några slutsatser avseende vad den nedåtgående trenden kommer att innebära för framtida investeringar i spelreklam.

Mot den bakgrunden är förslaget om ett förbud mot spelreklam för högriskprodukter mellan vissa klockslag alltför långtgående.

Förslaget är för det första ett starkt ingrepp i både yttrandefriheten och näringsfriheten. Det kan konstateras att det av regeringen uttryckta önskemålet om minskad reklamvolym i radio och tv redan är uppnått, utan att staten för den skull behövt införa några restriktioner. Det finns inte heller någon forskning som visar att en sådan begränsning faktiskt skulle uppnå de syftena som presenteras som anledning till förslaget. Detta trots att forskningsunderlag finns från andra länder som sedan tidigare infört liknande restriktioner.

Vidare kan konstateras att traditionell media når en allt mer begränsad grupp människor och det går att ifrågasätta i vilken utsträckning regleringar i traditionell media träffar den konsumentgrupp utredningen säger sig vilja skydda, det vill säga barn och unga samt personer med spelproblematik.

Att begränsa konsumentens möjlighet att få information om utbudet på spelmarknaden och använda sin konsumentmakt för att välja ut seriösa aktörer på marknaden är en åtgärd som Cherry inte tror främjar en säker och hållbar spelmarknad.

Avslutningsvis vill Cherry poängtera att konsekvensanalysen av förslaget är bristfällig. Det har konstaterats i utredningen att onlinekcsino stod för en stor del av det totala annonsutrymmet i aktuella

---

¹ [Resultat Swelogs 2018-2019 \(folkhälsomyndigheten.se\)](#) s. 12

kanaler, även om detta av marknadsmässiga anledningar minskat under de senare åren. Annonsutrymme i dessa kanalerna handlas upp på marknadsmässiga villkor och till den som är villig att betala mest pengar för platsen. Begränsningen kommer därför att innebära att mediehusen förlorar intäkter då de inte längre kan sälja utrymmet till det bolaget som är villiga att betala mest pengar. Mediehusen kommer sin tur att behöva tjäna dessa pengarna från andra intäktströmmar och det finns ett stor sannolikhet att detta i slutändan kommer att drabba konsumenterna i form av prishöjningar.

Mot den bakgrunden avstyrker Cherry förslaget om en begränsning av marknadsföring i traditionell media mellan 06.00-21.00.

c. Andra åtgärder för att minska skadeverkningarna av spel (avsnitt 11)

Utredningen föreslår att Spelinspektionen bör fortsätta arbetet med att skapa tydlighet kring vad som krävs av licenshavarna i förhållande till tillämpningen av omsorgsplikten. Flera förslag har utretts, bland annat möjligheterna att skapa ett nationellt register för gränsvåer än att detta, som nu, sker lokalt hos respektive licenshavare. Utredningen konstaterar dock att en fullständig utredning i denna del är för komplicerad att göra inom nuvarande utredning och att andra alternativ i första hand bör övervägas, framförallt att tydliggöra licenshavarnas omsorgsplikt.

Omsorgsplikten, så som den kommer till uttryck i spellagen, är allmänt hållen men det framgår att syftet med bestämmelsen är skydda spelare mot överdrivet spelande och hjälpa dem att minska sitt spelande när det finns anledning till det. Omsorgsplikten har flera gånger lyfts fram som en av de viktigaste bestämmelserna i spellagen för att minska skadeverkningarna av spel.

Av den forskning som finns på spelansvarsområdet framgår att de mest verkningsfulla metoderna och spelansvarsverktygen är de som är frivilliga och individanpassade. Forskning på spelansvarsområdet visar att påtvingade åtgärder sällan gynnar, och ofta har direkt motsatt effekt, på konsumenternas spelbeteende. Det är något både Cherry och ComeOn lyft fram i flertalet av sina andra remissvar kopplade till spelregleringar. ComeOn har också, på anmodan av statssekreterare Alejandro Firpo, inkommit med förslag på alternativa åtgärder som på ett effektivt sätt skulle förtydliga omsorgsplikten och därmed förstärka konsumentskyddet på den svenska spelmarknaden. En del av förslaget omfattade att ett utökat ansvar avseende omsorgsplikten skulle åläggas licenshavarna vilket borde bestå i att tillhandahålla en variation av spelansvarsverktyg som kan individanpassas för konsumenternas olika behov samt. Dessa ska sedan skraddarsys och delges konsumenterna via bolagens integrerade system för att följa spelbeteende och informationsinsatserna ska vara kopplade till individuella spelmönster och kommuniceras när kunderna som mest bedöms behöva ta del av informationen. Tyvärr har dessa förslag inte realiserats.

4. Åtgärder för att stänga ute olicensierat spel (avsnitt 7)

Bolag utan svensk licens som riktar sig mot den svenska spelmarknaden eller som accepterar svenska kunder har idag mycket större möjligheter att erbjuda kunderna en bra kundupplevelse och ett mer konkurrenskraftigt erbjudande än vad svenska licenshavare har möjlighet att göra. Detta på grund av de restriktionerna som införts gentemot de licensierade operatörerna, bland annat bonusregleringarna, olika spelansvarsverktyg för begränsningar så som insättnings- och tidsgränser samt restriktionerna till följd av förordningen (2020:495) om tillfälliga spelansvarsåtgärder med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19. Sammantaget innebär dessa att kunderna får ett mer konkurrenskraftigt erbjudande och en bättre kundupplevelse utanför det licensierade systemet. För

att skydda det svenska licenssystemet bör därför alla åtgärder som kan verka för att stänga ute olicensierat spel, utan att påverka licenshavarnas möjlighet att verka inom licenssystemet utredas och implementeras.

a. Tillståndskrav för leverantörerna (avsnitt 7.4)

Utredningens förslag är att tillstånd ska krävas för den som tillverkar, tillhandahåller, installerar eller ändrar spelprogramvara för vadhallning online eller kommersiellt onlinespel. En tillståndshavare får inte tillverka, tillhandahålla, installera eller ändrar spelprogramvara för någon som saknar nödvändig licens. En licenshavare (operatören) ska säkerställa att den spelprogramvaran som används tillhandahålls av någon som innehar tillstånd för detta.

Innehållet på licenshavarnas webbplatser skapas i huvudsak av de leverantörer som omfattas av förslaget och operatörerna är också beroende av dessa. Leverantörernas tjänster inkluderar tillhandahållandet av det faktiska spelet, eller verktyg för att utveckla spelet eller andra delar av spelverksamheten. I dagsläget finns sju stora aktörer som tillhandahåller onlinecasinospel till operatörerna, och Yggdrasil Gaming är en av dessa. Det konstateras att många av leverantörerna redan idag har ett krav på sina kunder att dessa ska inneha nödvändiga licenser för att tillhandahålla spelet, men att detta skiljer sig åt mellan leverantörerna. Genom ett tillståndsförfarande för leverantörerna kan dessa samtidigt åläggas en skyldighet att inte tillhandahålla sina tjänster till operatörer som saknar nödvändig licens. Samtidigt kan det åläggas operatörerna en skyldighet att inte tillhandahålla produkter eller tjänster från leverantörer som saknar nödvändigt tillstånd. En sådan ordning torde innebära att utbudet av attraktiva spel minskar betydligt hos de olicensierade operatörerna vilket i sin tur skulle främja licenshavarnas konkurrensmöjlighet samt kanaliseringsgraden.

Utredningen drar slutsatsen att tillståndskravet i dagsläget inte ska omfatta betaltjänstleverantörer. Cherry delar utredningens bedömning, men delar dock inte utredningens bedömning avseende ansvarsfördelningen mellan licenshavarna (operatörerna) och tillståndsinnehavarna (leverantörerna). Utredningens förslag är att det ska vara licenshavarna, på samma sätt som nu, som är ansvariga för spelsystemet m.m. genom certifieringsprocessen samt att spelen uppfyller föreskrivna krav. Det är en ordning som fungerar då tillstånd för att tillhandahålla produkter och tjänster inte krävs från leverantörerna. Dock bör leverantörer med tillstånd för att tillhandahålla sina produkter och tjänster inte bara säkerställa att dessa samtidigt inte tillhandahålls till bolag som saknar nödvändiga licenser utan också säkerställa produkternas regelefterlevnad och att de uppfyller de kraven som följer av regleringen. Detta kan inte längre åläggas operatörerna.

Vidare bör det noteras att de flesta spelkoncernerna med en eller flera spellicenser i Sverige bedriver sin verksamhet uppdelad i flertalet bolag. Detta innebär också ofta att rättigheterna till licensbolagens IP ofta ägs av andra bolag inom samma koncern och licensieras till respektive licenshavare genom interna IT- och licensavtal. Tillståndskravet bör rimligtvis inte omfatta licenshavarnas närstående bolag utan endast tredje part som tillverkar, tillhandahåller, installerar eller ändrar spelprogramvara för licenshavarnas räkning.

Cherry tillstyrker ett tillståndskrav för leverantörer inom licenssystemet men finner att ett tillståndskrav måste innehålla ovan beskrivna ansvarsförskjutning samt vara begränsat till produkter och tjänster som tillhandahålls av tredje part.

5. Övriga åtgärder (avsnitt 12-17)

Ökad möjlighet att följa utvecklingen på spelmarknaden: Cherry är i grunden positiv till förslaget om att Spelinspektionen kan förelägga licens- och tillståndshavarna om att tillhandahålla uppgifter om spelets omfattning, men med reservation för att lagen måste balansera olika intressen; å ena sidan Spelinspektionens behov av uppgifter, och å andra sidan licenshavarnas behov av skydd för affärshemligheter, bland annat inkluderande omsättning per spelprodukt, omsättning per kundsegment m.m.

Ökad flexibilitet i de tekniska kraven: Cherry delar utredningens bedömning och tillstyrker förslaget.

Licensens giltighet vid prövning av förnyad licens: Cherry delar utredningens bedömning och tillstyrker förslaget.

Lotteri- och casinoliknande inslag i datorspel: Cherry har inga synpunkter på förslaget.

a. Anpassade regler om bonuserbudanden (avsnitt 16)

Cherry avstyrker förslaget i sin helhet. Det saknas grund för att undanta vissa spelprodukter från förbudet om att erbjuda eller lämna en bonus endast vid det första tillfället en konsument spelar på någon av licenshavarens spel. Bonusbestämmelsen är en konsumentskyddsbestämmelse som kommit till stånd för att minska skadeverkningarna av spel och skydda de mest sårbara konsumenterna. Att vissa spelprodukter skulle undantas från bestämmelsen skulle urvattna denna och bidra till normaliserandet av spel om pengar bland barn och unga som i stor utsträckning utsätts för de spelprodukter som nu föreslås undantas. Vidare ser Cherry det som problematiskt att vissa spelprodukter redan i förslaget riskklassificeras, trots att en modell för att göra en sådan riskklassifiering ännu inte tagits fram.

6. Svenska Spel efter omregleringen

Det går att starkt ifrågasätta statens roll som kommersiell aktör på den konkurrensutsatta marknaden. Vad ska statens bolag bidra med som de privata bolagen inte kan tillföra? Statens roll är att stifta lagar och därefter via sina kontrollmyndigheter säkerställa att lagarna efterlevs och att syftet med regleringen upprätthålls. Kontrollmyndigheterna ska också utdöma lämpliga sanktioner när regleringar inte efterlevs.

Det blir dock allt mer uppenbart att statens dubbla roller på spelmarknaden tenderar att blandas samman och att Svenska Spel bereds en särställning på den spelmarknaden som inget annat spelbolag kan ta del av. Skevheten i detta är uppenbar i så väl lagstiftningsprocessen som beslut och sanktioner utfärdade av bland annat Spelinspektionen.

Vidare har utredningen inte analyserat Svenska Spels affärsfördelar med att använda samma varumärke både för monopolverksamheten och den konkurrensutsatta delen av verksamheten. Frågan har nyligen, efter anmälan från BOS, varit föremål för prövning hos Konkursverket, som inte fann tillräckliga skäl att pröva frågan om användningen av varumärket i båda verksamheterna utgjorde en överträdelse av konkurrensrätten. Utredningen har också beretts tillfälle att på ett balanserat sätt fördjupa sig i, och analysera frågan. Frågan skulle behöva analyseras djupare än på ett strikt legalt plan, där den faktiska lämpligheten i den ordning som råder i dagsläget tas i beaktande. Detta är synd att utredningen väljer att lämna frågan fortsatt obesvarad.

7. Avslutande kommentar

Det kan konstateras att utredningens förslag innebär ytterligare restriktioner på de produkter med lägst kanaliseringsgrad medan produkter med hög kanaliseringsgrad istället föreslås få ytterligare lättnader. Bolagen som erbjuder produkterna med lägst kanalisering, det som i utredningen framhålls som högriskprodukter, kommer i förlängningen påföras ytterligare restriktioner till följd av riskklassificeringen, vilket kommer innebära en sämre kundupplevelse samt att bolagen förhindras att ha konkurrenskraftiga marknadserbudanden. Detta i sin tur kommer bidra till en allt lägre grad av kanalisering och därmed också sämre konsumentskydd. Konsumenter slutar inte spela. De spelar bara någon annanstans där erbjudandet är bättre. Spelbolagen som verkar inom licenssystemet måste tillerkännas möjligheten att erbjuda spelkonsumenterna en kundupplevelse som uppfattas som minst lika attraktiva som motsvarigheterna utanför det svenska spellicenssystemet.

Det måste vara möjligt att säkerställa minskade skadeverkningar av spel i samhället utan att inskränka kunderbudandet och driva konsumenterna ut ur licenssystemet. Detta görs lämpligen genom ett effektivt omsorgspliktsarbete.

Ebba Ahlgren

Head of Legal Cherry AB och styrelseledamot i Snabbare Ltd, Hajper Ltd, ComeOn Sweden Ltd, MOA Gaming Sweden Ltd, Casinostugan Ltd och Cherry Casino Sweden Ltd (remissinstans).